

**Debreceni Egyetem által indítandó gyermekkultúra
mesterképzési szak (gyermekkultúra az iskoláskor
előtt, gyermekkultúra az első iskolaévekben
specializációk) nyilvántartásba vétele**

A MAB Testület 2023/1/IX/2 sz. határozata

A Testület nem támogatja a gyermekkultúra mesterképzési szak (gyermekkultúra az iskoláskor előtt, gyermekkultúra az első iskolaévekben specializációk) indítását a Debreceni Egyetemen

A Testület által elfogadott szakbizottsági indoklás a MAB Testület határozatához:

A szakot felépítő tudományágak, szakterületek, valamint az ezeket megjelenítő ismeretkörök és tantárgyak a jelzett kredittartományokban vannak.

A képzés tantárgyleírásai és a megadott szakirodalmak nem biztosítják a képzési cél, valamint az előírt kimeneti kompetenciák elérését a képzési időn belül. Több tantárgyleírás egy-egy alapszak (jellemzően a kisgyermeknevelő és óvodapedagógia) tantárgyleírását megismétlő tantárgyleírás. Például a Kora gyermekkori nevelés és kultúráközvetítés tantárgy az alapszakos Neveléstörténet tantárgy egy részét tartalmazza. A Kora gyermekkori és a kisiskoláskori fejlődés pszichológiája egybeolvasztja a Fejldéslélektan és a Pedagógiai pszichológia alapszakos tantárgyak leírásának tartalmait, azokat nem integrálja, illetve nem helyezi új kontextusba a mesterszak koncepciójának megfelelően. A Kísérleti műhely: Mozgás a 6-12 év közötti életszakaszban tantárgy leírása tartalmaiban nem haladja meg a tanító szak tantárgyleírásait.

A Kora gyermekkori nevelés és kultúráközvetítés (A nevelés társadalmi jelentősége, a nevelés korszerű elméletei) című tantárgy leírásában az olvasható, hogy „A hallgatók megismerkednek a nevelés korszerű elméleteivel, illetve ... a modern gyakorlatokkal,” viszont nem történik utalás arra, hogy mik ezek a korszerű elméletek és modern gyakorlatok, miközben a reformpedagógia klasszikus elméleteit és intézményes formációit példákkal szemlélteti a tantárgyleírás. Az ismeretanyag leírása tömör, de nem informatív, a tantárgyleírásból nem derül ki, hogy a leírt kompetencia-elemek hogyan valósulnak meg. Szintén nem derül ki a Művészeti alkotások, kulturális produktumok esztétikája, a tradicionális kultúráközvetítés formái című tárgy leírásából, hogy a megadott, nagyszámban felsorolt kompetencia-elemek kialakításához hogyan járul hozzá a tantárgy. A tantárgyleírásban semmilyen szinten nem jelenik meg a kapcsolódás a gyermekkultúrával, még a szakirodalomban sem, ahol a források mind 2002 előtti. Szintén jellemző a 2000 előtti szakirodalom A játékkultúra pedagógiai aspektusai a családban és az intézményekben tárgy esetében. Ugyancsak nincs kapcsolódás a gyermekkultúrával a Tárgyi és természeti értékek a kultúrában című tárgy esetében sem a tantárgyleírásban, sem a szakirodalomban, így a kompetencia-elemek hosszú felsorolása nem releváns.

A Gyermekkultúra (A gyermekkultúra értelmezési keretei, a kultúra korszerű elméletei, kultúrák kölcsönös kapcsolata) elnevezésű tárgy leírásában az attitűd – autonómia –felelősség leírása óvodapedagógusokra vonatkozik, holott a gyermekkultúra leendő szakemberei nem feltétlenül óvodapedagógusok (specializáción kívüli tantárgy). A hagyomány nyelve (a tradicionális és kortárs kultúráközvetítés formái), valamint A gyermekkép kulturális reprezentációi elnevezésű tantárgyak leírásában szintén csak óvodáskorúakról, valamint az óvodai nevelés folyamatáról található leírás.

Nagy változatosságot mutat a tantárgyleírásokban a kompetencia-elemek felsorolásának módja, több helyen a leírtak nem kapcsolódnak a KKK 8. pontjához, például: Társadalomtudományi kutatás módszertana (empirikus kutatások, kvalitatív és kvantitatív módszerek); A hagyomány nyelve (a tradicionális és kortárs kultúráközvetítés formái); A gyermekkép kulturális reprezentációi; A gyermekkultúra közvetítés keretei és szinterei I. (bölcsőde, óvoda, iskola – rendezvények szervezése, rendezése); Kísérleti műhely: Dráma, irodalom, báb az első hat életévben; A tudományos gondolkodás kialakulása és fejlesztési lehetőségei a 6-12 év közötti életkori szakaszban.

A gyermekkultúra közvetítés keretei és szinterei III. (állatkert, botanikus kert, ököcentrum, Agora – rendezvények szervezése,

rendezése) tantárgy leírása túl általános, kevés konkrétumot tartalmaz, és a kompetencia-elemek egy része a szakmai tartalom bemutatásához került. Az iskoláskor előtti életszakasz kulturális sajátosságai ismeretkörben A kultúra értékei iránti fogékonyság megalapozása tantárgy csak az óvodára koncentrál, a 3 év alatti időszak – a tantárgyleírás szerint – nem jelenik meg. A kreatív tevékenység a személyiségfejlesztés folyamatában elnevezésű tárgy általános tantárgyleírása nem bizonyítja a megnevezett kompetencia-elemek elérését, de hiányoznak belőle a korosztályspecifikus (iskoláskor előtti időszak) tartalmak is.

A Nevelési szinterek a gyermekkultúrában Kutatószeminárium I. (Bölcsőde, óvoda, művelődési ház, könyvtár) című tantárgy megadott szakirodalmi nem megfelelő. A két megadott szakirodalomból az egyik a múzeumi nevelésre vonatkozik, ami egy másik kutatószeminárium témája, a másik szakirodalom pedig egy kutyával asszisztált könyvtári foglalkozást mutat be, ami egy speciális terület, miközben a könyvtárterület kapcsán hiányoznak olyan alpművek, amelyek pl. a bölcsődés korúaknak szóló könyvtári Ringató- típusú foglalkozásokat mutatják be vagy a Babaolvashoz-t. Szintén hiányoznak az óvodás korosztály számára szervezett programokról szóló írások (Az én könyvtáram projekt tanulmányai, a Könyv, könyvtár, Könyvtárosban megjelenő cikkek.).

A Nevelési szinterek a gyermekkultúrában Kutatószeminárium II. (Bábszínház, játszóház, múzeum, állatkert) tantárgy leírása szintén tömör, a tantárgy szakmai tartalmáról kevés információt ad. Nagyon kis arányban vannak jelen az életkor-specifikus szakirodalmak ezen tantárgynál, a bábpedagógiai írások pedig teljesen hiányoznak. A Kísérleti műhely: Ének, zene, ritmus, tánc az első hat életévben tantárgy nagyon óvodacentrikus, kevés szó esik a bölcsődés korosztályról.

A Gyermekkultúra az első iskolaévekben specializáció esetében túlságosan általánosak és a szakmai tartalom szempontjából nem informatív az alábbi tantárgyak leírásai: Kultúra iránti fogékonyság 6-12 éves korban; Gyermekkultúra, szabadidőpedagógia és közösségfejlesztés; A tudományos gondolkodás kialakulása és fejlesztési lehetőségei a 6-12 év közötti életkori szakaszban; Az iskola intézményes kapcsolata a gyermekkultúra közvetítésében Kutatószeminárium I. (Iskola, iskolai könyvtár; Az iskola intézményes kapcsolata a gyermekkultúra köz- vetítésében Kutatószeminárium II. (Tudományos élményközpont, ismeretterjesztő és tudománynépszerűsítő intézmények.

A gyermekkultúra közvetítés gyakorlata a 6-12 év közötti életszakaszban ismeretkör két tantárgyának leírása szinte teljesen megegyezik tematikájában és

irodalmában a 6 év alattiakról szóló tantárggyal, vagyis hiányoznak az életkor-specifikus tartalmak.

A képzési programban nehezen értelmezhető a kredit nélküli, de kötelező, 30 órára tervezett Testnevelés I. tantárgy. Fontos cél a hallgatók egészségének megőrzése, de sem a tantárgy, sem az ajánlott irodalom nem releváns a képzés szempontjából.

A szakindítási dokumentumban a 87. oldalon részletes leírás olvasható a képzésben alkalmazni tervezett oktatási-tanulási, tanulás-támogatási eszköztárról, módszertanról, eljárásokról, amelyek korszerűek, alkalmasak a hatékony ismeretszerzésre. Az ismeretek átadásában alkalmazandó módok, jellemzők azonban esetlegesen jelennek meg a tantárgyleírásokban.

A gyakorlati képzés összhangban van a szak orientációjával. A szakindítási dokumentumban részletes leírás szerepel a tantárgyhoz kapcsolódó, a kutatószemináriumokhoz kapcsolódó, valamint az összefüggő szakmai gyakorlatról. A két hajdúböszörményi, valamint két debreceni székhelyű intézmény, amellyel az egyetem megállapodást kötött, illeszkedik a képzés profiljához, ugyanakkor hiányzik az Agora típusú kulturális intézmény. A szakindítási dokumentum 88. oldalán arra történik utalás, hogy „Az egyes tantárgyakra vonatkozó konkrét értékelési, ellenőrzési, számonkérési módszereket és tartalmakat a tantárgyak leírásában ismertetjük.” Ugyanakkor az ismeretátadási módokhoz hasonlóan, az ismeretellenőrzési, értékelési módszerek megadása is esetleges a tantárgyleírásokban. Az értékelésre vonatkozó összefoglaló válaszból szerint az elméleti tárgyak írásbeli vagy szóbeli kollokviummal (tétel, kérdések) zárulnak, a gyakorlatok pedig szemináriumi munkaformák értékelésén alapulnak. Különösen a gyakorlatorientált tárgyaknál lenne fontos, hogy az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők, valamint az ismeretellenőrzésben alkalmazandó módok megjelenjenek. Ellenkező esetben nehéz eldönteni, hogy a megnevezett kompetencia-elemek kialakításához valóban hozzájárul-e érdemben az adott tantárgy.

A szakfelelős és egyben a Gyermekkultúra az iskoláskor előtt specializáció felelőse egyetemi docens, végzettségét tekintve filozófia és pedagógia szakos tanár, tudományos fokozatát filozófia tudományokból szerezte, a szakfelelőssel szemben támasztott követelményeknek megfelel. A Gyermekkultúra az első iskolaévekben specializáció felelőse főiskolai docens, tanító végzettséggel rendelkezik, tudományos fokozatát a neveléstudomány területén szerezte, a specializáció felelőssel szemben támasztott elvárásoknak megfelel.

A szak összes intézményi oktatója egyben tantárgyfelelős is, a saját szakterületén megfelelő tudományos eredményekkel

M A B

MAGYAR FELSŐOKTATÁSI AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG

---

rendelkező oktató. Tizenöt fő rendelkezik PhD fokozattal, négyen habilitáltak, ketten egyetemi tanári besorolással rendelkeznek. Az oktatói terhelés arányos. Ugyanakkor, a megadott

publikációk összességét tekintve, arányaiban kevés a hat év alatti vagy kisiskolás korosztályhoz és a gyermekkultúra különböző területeihez kapcsolódó publikáció. Ez igaz olyan esetekben is, ahol a szakképzettség szempontjából döntő fontosságú gyakorlati szakmai ismeretkörök felelőseinek igazolt szakmai gyakorlattal (és ehhez kapcsolódó publikációval) kellene rendelkeznie.

A szakmai műhelyek, a tudományos programok megfelelőek. A képzés tárgyi feltételei rendelkezésre állnak; a korszerű infrastruktúra, beleértve a számítás- és oktatástechnikai felszereltséget, lehetővé teszi a szakon folyó mesterképzés megvalósítását.

Budapest, 2023. január 27.

Prof. Dr. Csépe Valéria
a MAB elnöke